

<https://doi.org/10.3389/phrs.2022.1604880>

תפקידם של בתי הספר לבריאות הציבור באירופה בעתות מלחמה:

הצהרת איגוד בתי הספר לבריאות הציבור באזור האירופי (ASPHER) לגבי המלחמה נגד אוקראינה

מחברים

ליסה וונדשניידר¹, יהודית נמר¹, נדב דוידוביץ², דורית ניצן², רוברט אוטוק³, לורה לייטון³, קרלו סיניורלי³, ג'ון מידלטון³, ג'י'י מ. מרטין-מורנו⁴, לורן קמבאו⁵, הנריקה לופז⁶, אוליבר רצום^{1*}

¹אוניברסיטת בילפלד, בית-הספר לבריאות הציבור, המחלקה לאפידמיולוגיה ובריאות ציבור בינלאומית, בילפלד, גרמניה

²אוניברסיטת בן גוריון, בית-הספר לבריאות הציבור, באר-שבע, ישראל

³ארגון בתי-הספר לבריאות הציבור באירופה (ASPHER), בריסל, בלגיה

⁴אוניברסיטת ולנסיה וועדת הכבוד של ASPHER, בית-הספר לרפואה ומכון המחקר הבי-רפואי INCLIVA, המחלקה לרפואה מונעת ובריאות הציבור, ספרד

⁵בית הספר לבריאות הציבור EHESP, רן, צרפת

⁶האוניברסיטה הקתולית הפורטוגלית, המכון למדעי שירותי הבריאות, היחידה לבריאות הציבור, פורטוגל

* כתובת לפניות – public.health@ima.org.il, nadavd@bgu.ac.il, Oliver.razum@uni-bielefeld.de

למלחמה יש השפעות הרסניות על בריאות האוכלוסייה. אלה מתבטאות בתחומים רבים כמו חיי החברה, זמינות תשתיות הבריאות, וכן בריאות סביבתית (environmental health). המלחמה פוגעת בבריאות הפיזית והנפשית של כל המעורבים במלחמה הן בטווח הקצר והן בטווח הארוך, וללא ספק יש השפעה קשה ביותר על אוכלוסיות פגיעות ואוכלוסיות מודרות. (1-3). בנוסף, מלחמה וסכסוכים מזוונים מובילים לעקירה בכוח, בריחה והגירה של אנשים, אשר יוצרות בעיות בריאות ציבור נוספות.

איגוד בתי הספר לבריאות הציבור באזור האירופי (ASPHER) מזכיר לצבאות את המחויבות המלאה לחוק ההומניטרי של האו"ם ולהחלטת ארגון הבריאות העולמי (WHO) בנושא התקפות על שירותי בריאות (4). יש להבטיח גישה לשירותי בריאות חיוניים מצילי חיים, לרבות שירותי בריאות הציבור, לכל האוכלוסיות ללא דיחוי ועיכוב.

גישת רפואת בריאות הציבור המועדפת היא גישה מקדמת שלום, כפי ש ASPHER פירטה בעבר בניירות עמדה שהתפרסמו, כגון: אירוע הפגיעה בזכויות של אנשי רפואה שהתנגדו למבצע צבאי באפרין, סוריה (5,6), הקונפליקט הישראלי-פלסטיני (7), וגיבוש העמדה של בתי הספר לבריאות הציבור בהשכנת שלום (8). בהתאם לכך, ASPHER מגנה בחריפות את הפעולה הצבאית נגד אוקראינה שגבתה חיי אדם והרסה תשתיות אזרחיות. אנו עומדים בסולידריות עם העם האוקראיני כמו עם אזרחים רוסים שמתנגדים לתוקפנות הצבאית. ASPHER מביעה את דאגתה העמוקה ביותר מהשפעת המלחמה על הבריאות והרווחה של העם האוקראיני ואחרים, כמו גם על החברה האירופית והבינלאומית.

בתי הספר לבריאות הציבור (SPHs) הינם ישויות אשר יכולות לתמוך בחברה האזרחית בעזרת מיומנויות קריטיות לניהול סכסוכים. בנוסף SPHs הם שותפים משמעותיים לארגוני בריאות לאומיים

ובינלאומיים. ASPHER כארגון-על שמייצג את ה-SPHs ומוסדות האמונים על בריאות הציבור באירופה מעל 50 שנה נוקט עמדה בהיותו סמכות אקדמית ומקצועית של מומחיות, סולידריות, ותמיכה עבור SPHs ווכל אנשי המקצוע בבריאות הציבור בכל המדינות המערבות. בהתאם לעקרונות להשכנת שלום, (8) ASPHER נוקטת בפעולה בת חמשת השלבים הבאה:

1) *שיתוף והפצה של ידע*: ASPHER מנגישה ידע על שיטות, כלים ואמצעים שיכולים לסייע ל-SPHs ואנשי מקצוע בבריאות הציבור בהתמודדות עם המשברים שתנאי עימות ומלחמה עלולים להוביל אליהם. בין היתר: מיפוי צעדים בתגובה לאירועי חרום, כולל התייחסות לנושאים הקשורים לפגיעה סביבתית ופגיעה בתשתיות; הקמה ושימוש במערכות ניטור ודיווח בנושאי בריאות הציבור באזורי עימות; מידע בנוגע לפגיעה בבריאות פליטים ומהגרים והטיפול בה; ניהול תגובת חרום כפולה – טיפול במגפת הקורונה במקביל לעימות צבאי (9); טיפול במחלות מדבקות אחרות המתעוררות עקב הרס תשתיות; יצירת קשר וביצוע מאמצים מתואמים עם אנשי צבא לצורך קידום אינטרסים של בריאות הציבור; פרוטוקול הגנה על בריאות אוכלוסייה שנפגעה מקרינה, פיצוץ גרעיני או דליפות גרעיניות.

כדי לתמוך ביישום יעיל של הידע המונגש ASPHER מחזקת את שיתוף הפעולה הקיים בין ה-SPHs באמצעות גישה חופשית ושיתוף של התוכניות המפורטות לעיל, קידום שיתוף פעולה מדעי, חילופי אקדמאים והכשרה לשעת חרום המתבצעת באמצעים דיגיטליים, כך שבתי ספר ממקומות שונים ברחבי אירופה יוכלו להשתתף בה. כמו-כן, ASPHER מציעה סיוע וייעוץ מדעי לרשויות בריאות, קובעי מדיניות וגופים לאומיים אירופיים או בינלאומיים אחרים כגון אשכול הבריאות של האו"ם באוקראינה.

2) *דיפלומטיה, תיווך ופתרון קונפליקטים*: ASPHER מקשרת בין SPHs לבין קולגות בתחום בריאות הציבור הנמצאים באזורים מוכי מלחמה ואזורים שכנים כדי לאפשר תגובה ראויה ואפקטיבית לאתגרי בריאות הציבור באותם אזורים תוך התייחסות לצורך לפעול באזור עימות. בנוסף, ASPHER תדאג להשמעת קולם של אנשים מתוך אוקראינה הנמצאים בסיכון גבוה מפעולות צבאיות, על-מנת שיחלקו את החוויות שלהם דרך ערוצי התקשורת כמו מכתבי דיוור ופלטפורמות של הרשתות החברתיות.

3) *סולידריות ותמיכה*: תשומת לב ספציפית תוקדש לגיוס רשתות תמיכה מעשיות עבור אוקראינים ותושבי אוקראינה. ראשית, אירוח חוקרים ותלמידים בסיכון בבתי ספר חברים ב-ASPHER. ASPHER לוקחת תפקיד פעיל בחיבור חוקרים שמושפעים מהלחימה, ומסייעת לחילופי ביקורים ועבודה משותפת עם SPHs שיש להם ניסיון באירוח חוקרים בסיכון ובמתן משאבים לארגונים שותפים פוטנציאליים, כדוגמת:

Scholars At Risk, Scholar Rescue Fund, CARA -the Council for At-Risk Academic , Phillip Schwartz Initiative in Germany, National Program for the Urgent Aid and Reception of Scientists in Exile

שנית, ASPHER תגייס את המומחיות המשמעותית שלה בבריאות פליטים כדי לתמוך במדינות שעוללות לקלוט מספר רב של פליטים, ייתכן שאף לפרק זמן ממושך. מאמצים כאלה יכללו גם עמידה בסולידריות עם פעילי שלום הפועלים ברוסיה.

4) *זיהוי פגיעות הקשורות בעקיפין לבריאות*: ניטור פעיל ותייעוד הפרות זכויות אדם בעלות השפעות צפויות של פגיעה בבריאות ועיכוב בקבלת שירותי בריאות.

5) תגובה למצבי אי שיתוף פעולה: ASPHER חזרת על עמדתה כי היא תתנגד לכל פעילות הפוגעת בבניית השלום ולא תשתף פעולה עם מוסדות הקשורים להפרת זכויות אדם.

כדי לתאם ביעילות פעולות אלו, ASPHER החליטה להקים כוח משימה, אשר יהיה אחראי על ניטור השפעות הלחימה על בריאות הציבור באוקראינה במטרה לספק בסיס איתן למניעה, מוכנות ותגובה.

נקיטת פעולות אלו היא המשך טבעי למשימתה של ASPHER לקדם "חברות, בריאות ושלווה" המבוססות על ערכים של אחריות חברתית ושוויון בבריאות. חשיבה על בריאות הציבור מרחיבה את תשומת הלב אל מעבר להיבטים הרפואיים וההומניטריים המידיים של הסכסוך. למרות שהיבטים אלה חשובים ביותר, יש להסתכל גם על ההשפעות הבריאותיות הרחבות וארוכות הטווח דרך הפריזמה של בריאות הציבור.

יש לטפל בגורמים החברתיים, הכלכליים והסביבתיים של הבריאות כדי ליצור פעילות בת קיימא של "בריאות אחת" - חיזוק היכולות המקומיות תוך רגישות לצורכי הקהילות המקומיות. ASPHER קוראת לחברים, לשותפים, ולבעלי בריתה לתמוך בפעולות אלו ולהצטרף למאמציה במטרה להוביל תגובה יעילה לאתגרי בריאות הציבור בעת מצב המלחמה נגד אוקראינה.

כוח המשימה פתוח לכל בתי הספר החברים ב-ASPHER. אנא צרו קשר עם המזכירות בכתובת office@aspher.org אם נציגים ממוסדכם מעוניינים לתרום.

ASPHER מזמינה את חברינו לתרגם הצהרה זו להפצה רחבה באנגלית ובשפות מקומיות.

תודות

ASPHER רוצה להוקיר ולהודות לכל החברים שתרמו לפיתוח הצהרה זו.

הפניות

- 1) Sheather J. (2022). As Russian troops cross into Ukraine, we need to remind ourselves of the Impact of war on health. *BMJ*, 376, o499. <https://doi.org/10.1136/bmj.o499>
- 2) Levy BS, Sidel VW. (2008). *War and Public Health*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195311181.001.0001>
- 3) L evy BS, Sidel VW. (2016). Documenting the Effects of Armed Conflict on Population Health. *Annual Review of Public Health*, 37, 205-18. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-032315-021913>
- 4) World Health Organization. (2012). World Health Assembly Resolution 65.20: WHO's response, and role as the health cluster lead, in meeting the growing demands of health in humanitarian emergencies. Geneva. Retrieved from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/80494/A65_R20-en.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- 5) R azum O, Barros H, Buckingham R, Codd M, Czabanowska K, Künzli N, Lyubomirova K, Otok R, Signorelli C, Middleton J. (2019). Is war a man-made public health problem? *The Lancet*, 394(10209). [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(19\)31900-2](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(19)31900-2)
- 6) The Association of Schools of Public Health in the European Region (ASPHER). (2019). ASPHER considers war as a "man-made public health problem". https://www.aspher.org/download/247/aspher-statement_tma_final.pdf
- 7) Middleton J. (2021). ASPHER President's message - a bridge for peace. The Association of Schools of Public Health in the European Region (ASPHER). https://www.aspher.org/articles_4,118.html

- 8) Namer Y, Wandschneider L, Middleton J, Davidovitch N, Razum O. (2021). How can Schools of Public Health Actively Promote Peace? *Public Health Reviews*, 42, 1604459. <https://doi.org/10.3389/phrs.2021.1604459>
- 9) Quinn VJ, Dhabalia TJ, Roslycky LL, Wilson VJ, Hansen JC, Hulchiy O, Golubovskaya O, Buriachyk M, Vadim K, Zauralsky R, Vyrva O, Stepanyi D, Ivanovitch PS, Mironenko A, Shportko V, McElligott JE. (2021). COVID-19 at War: The Joint Forces Operation in Ukraine. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 1-8. <https://doi.org/10.1017/dmp.2021.88>

Original Citation: Wandschneider L, Namer Y, Davidovitch N, Nitzan D, Otok R, Leighton L, Signorelli C, Middleton J, Martin-Moreno JM, Chambaud L, Lopes H and Razum O (2022) The Role of Europe's Schools of Public Health in Times of War: ASPHER Statement on the War Against Ukraine. *Public Health Rev* 43:1604880. doi: 10.3389/phrs.2022.1604880